

İNANÇ

Sanat Kültür Dergisi

İÇİNDEKİLER

30. Ağustos	Tahsin SAYGUNIŞIK
Bizde Kitap Pahalılığı (Konuşma)	İbrahim CENGİZ
Ev Halkı, Genç Horoz ve Yeni Şiir	Şükrü ELÇİN
Bir Düzeltme	İNANÇ
Denizlide Fırtınalar	A. Ulu DARIVERENLİ
Yeşil Denizli	Tarhan TOKER
Seyahat (Şiir)	Şükrü ELÇİN
Hierapolis Harabeleri	
Marius (Tiyatro)	Marcel PAGNOL, Hasan BOZKURT
Zaman Durursa (Şiir)	Şükrü ELÇİN
Söğükpınarlı Kara Hasan (Hikaye)	Tahsin SAYGUNIŞIK
Olup Bitenler	Şevket İÇTEN — Tahir Tolga
Aynı Şiiri (Gençlerin Yazıları)	Melâhat TUNÇAY

DENİZLİ HALKEVİNDE

AYDA BİR ÇIKAR

ABONE ŞARTLARI	
Yıllık :	180
Altı aylık :	90
Tanesi :	15

30 AĞUSTOS

Yıldönümleri :

Tahsin SAYGUNİŞİK

İyi günlerle dolu zaman ne çabuk geçiyor. Aradan birkaç nesil geçti, ve gözlerini mamur bir dünyaya açtı. 30 Ağustos'tan evvelki dünyanın halini, babalarının veya büyük ağabeylerinin dillerinden umacı masalları gibi dinleyenler, şimdi yirmi yaşını bile geride bırakmış bulunuyor.

Halbuki: 30 Ağustos 1921 in fecrine kadar bu memleket neler gördü ve neler çekti. Yalnız çığnemek, yalnız muzaffer olmak, tarihini yalnız bunların destanlarıyla süslemek haline alışmış olan bu millet, az kaldı, adına ve sanına yakışmaz, lûgatının eğretici kelimesi - esaret - i, kara bir ömür halinde sürüyüp götürecekti.

Her milletin kendine göre, kendine has bir vecheri vardır. Bizim cevher bütünüümüz içinde cihangirlik, civanmertlik, ve hürriyeti alabildiğine sevis vardır. Ve bunlar, bizim milletçe faziletlerimizin ilk sırasında gelenlerdir: Dahası da var...

30 Ağustosta yeni bir hamle ile, yeni bir dünyanın eşliğini aştık; inançlarımızı, yaşayışımızı, kalbimizi ve kalıbımızı bu yeni dünyaya uydurduk.

Topraklarımızda, tarih eskisi hülyalarını diriltmeğe çalışan düşman! hülyalarından sarfınazar, kanını ve kara bahtını ayaklarımızın altında sürükleyerek, kendini denizin üstüne dar attı.. Kalanlar kaldı, gidenler gitti.

Bu şerefli tarihi, Ağustos 1944 ün şu gününde, her yılınkinden daha içimizde olarak tekrarlıyoruz...

İNANÇ

İmtiyaz Sahibi
Hulusi ORAL

U. Neşriyat Md.
Tahsin SAYGUNİŞİK

Konuşma :

BİZDE KİTAP PAHALILIĞI

İbrahim CENGİZ

Memleketin en mühim dretlerinden biri de hiç şüphesiz, ihtikârla mücadele meselesidir. Hepimizin bildiği gibi, bu hususta makaleler yazıldı, tenkitler yapıldı ve nihayet bu iş bir kanuna bağlandı. Son günlerde, Milli Korunma Kanununun değiştirilen hükümlerinden, memnuniyetle öğrendiğimize göre, ihtikâr alanında ağır suç işliyenlere idam cezası da verilebilecektir.

İhtiyaçtan doğan bu kanunun tatbikatı kısmen olsun refah yolunu açacaktır. Fakat onun mevzuatı haricinde kalan bir takım yolsuzluklar da vardır ki, bizleri içten kemirdiğinin farkında bile değiliz. Bu harp yıllarında memleketimizde kitap, bilgi yayan vasıta olmaktan çıkmış, bir nevi ticaret mataı halini almıştır. Ecnebî dilden bir eseri, mütaaddit ciltler halinde tercüme eden ve her cilde istediği fiyatı koyan bir mütercim ile, metre başına fazla kâr ilâve eden manüfaturacı arasında suç bakımından fark yoktur.

Bir eseri lüzumsuz yere iki cilt halinde tabettiren kimse, her şeyden evvel kârını düşünüyor. Tıpkı insafsız bir mütaahhit gibi. Romanının mevcudü kalmadığı için, ikinci veya başka tabılarını yapan romancı, masrafı bahane ederek, fakat ilk emeğin azaldığını bile hesaba katmadan iki üç misline satabiliyor. Tıpkı kanunun neşrinden evvel muhtekir bakkalın yaptığı gibi. Un'a çamur karıştıran fırıncı gibi, birkaç eserden kırpabildiği fikir kırıntıları ile kitap neşrinden çekinmiyen kimseler, malûm fikirleri tecessüs sahiplerine en aşırı fiyatla satabiliyor. Bütün bu saydıklarımız, müellif veya mütercim tarafından olmayıpta onların baskısını üzerine alan matbaacılar eliyle, yani ikinci el vasıtasıyla meydana gelebilir, ki bu şekil dahi karşılıklı anlaşmaya bağlıdır. Şekil neo lursa olsun netice aynıdır; yani bizde kitaplar çok pahalıdır.

Zamanımızda bir münevver için yiyecek ve giyecek maddeleri kadar zarurî bir ihtiyaç olan kitap fiyatlarının da düzene konması işi, yalnız maddî refahı değil, manevî yönden de inkişafı sağlayacaktır. Hele bütün neşriyatı takibetmek zorunda olan meslek sahipleri ki bunların başında öğretmenler geliyor, dar gelirli diye tavsif edildikleri halde bu neviden sıkıntılarına şimdiye kadar el uzatılmamıştır; ekserisi kütüphane bakımından da fakir muhitlerde bulunuyor.

Fikir yayabilmek için fikir edinmek şarttır; bunun da biricik vasıtası kitaptır. Buna göre, kitap pahalılığının önüne geçilmesiyle memleket ölçüsünde refahın mühim bir kısmı daha tamamlanmış olacaktır. Sonra bu işin diğer sahalarda olduğu gibi müşkül olmayacağı kanaatindeyiz; zira Matbuat Umum Müdürlüğü gibi resmî bir teşekkül, elden geçirdiği eserlerin fiyatlarına da bir göz atabilir.

Ev halkı, Genç horoz ve Yeni şiir

Şükri ELÇİN

Ev halkı, kuluçkanın civcivleri büyü-
yüp palazlanınca, huzurunu kaçıran bir hâ-
dise ile karşılaştı. Kardeşlerine nazaran,
gagası, tuttuğunu koparır cinsden görünen
bir yavru, doğuştan ve terbiye ile gelen
hünerlerin dışında hareket etmeğe, meselâ:
misafir odasına çıkıp sinek avlamağa, im-
resyonist gibi eşyaya ve hem cinslerine
başka türlü bakmağa nine ve dedenin de-
ğişiklik göstermeyen hikâyelerine bir gözünü
kapamağa ve masa üzerinde çocuğun yarım
bıraktığı çöreği didiklemeğe başladı. Bu ve
buna benzer hâdiseler günlerce devam etti.
Fakat bir gün, evin teessüs etmiş nizamını
arsızca altüst eden bu şehsiyetsiz horoza
karşı, bütün ailede, hattâ kendisine zaman
zaman sedirde uyuma müsaadesi verilmiş
olan "gamsız,, da bile hudutsuz bir düş-
manlık ve hiddet belirdi. Nihayet, dört du-
varın çerçevesi avluya sığamıyan bu
acayip ve atak yavruya zulüm ve işkence-
lerin en büyüğü yapıldı: ayağından bir tü-
tün sicimi ile erik ağacına bağladılar. O,
ilk şaşkınlığın geçmesini beklemeden, ken-
dini hür zannile, bir ok gibi gözlerinin is-
tikametine fırlatıverdi; fakat ne mümkün?
Zalim ip, onunla âdeta alay etti ve şiddetle
sarsarak geriye çekti.

Birinci teşebbüs boşa çıkmıştı; biraz
sonra ayağındaki bağın farkına vardı; sivri
ve keskin gagasile ipi koparmağa çalıştı;
bir şey elde edemedi. Bu mücadelede ho-
rozumuzu istediği hürriyete kavuşturmayınca,
ca, bir müddet öylece, sessiz, bulunduğu
yerde kala kaldı. Artık başı dön-
müş ve gözleri iplik haline gelmişti. U-
zaktan, onun bu halini hayret ve tecessüsle
seyreden diğer yavrular, biraz tereddütten
sonra âsi kardeşe yaklaştılar. Genç horo-
zun ses çıkarmayışı onlara cesaret verdi;

hep birden, merhametsizce fakat derin bir
hazla bağlı olan hemcinslerini incitmeğe
başladılar.

Gençlerin bu komik manzarasını sey-
re dalmış olan tavuk ve horozlarda aynı o-
yunun halkasına girmekte kecikmediler.
Sözün kısası, cefakeş "İsa,, gibi meşakkate
göğüs geren ve kendi çapında bir "Eyüp,,
sabrı gösteren horozumuz, Karagöz perde-
sinin aptal tipleri gibi adamakıllı islatıldı.
En sonunda, kümesin önünde sahte gurur-
la dimdik duran ihtiyar horoz da yaklaştı.
İnsafı bir yana bırakarak horozcağın ibiği-
ni kana boyadı. Bu sırada beklenilmeyen
bir vaziyet, çirkin sesli ihtiyarın çanına ot-
tı. Genç âsi, birdenbire üzerine atıldı
ve parlak tüylerinden bazılarını kopararak
acayip hareketlerle onu yanından uzaklaş-
tırdı.

Avlunun köşesine çekilerek bu traje-
diyi alâka ile seyreden tavuklar, bu son
halile ihtiyarı pek sevimsiz buldular ve ar-
kasından kıs kıs güldüler.

Şurasını hiç bir zaman unutamıyaca-
ğım: Sahteyi, çirkin, budala ve değersiz
çarçabuk anlamak dirayetini gösteren ta-
vuklar, genç horozun etrafında hayret, tak-
dir ve itimat çırgırları ile toplandılar.

Ben, sıladan döndüğüm için, ev halkı-
nın muzaffer horoza, hâlâ, eski işkencele-
rinde devam edip etmediklerini bilmiyo-
rum.

Yukarıki müşahedeye sadık kalarak,
çocukluklarının saf günleriyle, gençlikleri-
nin ateşli rüyalarını eski gelenek ve kültür
havasında tatmin etmiş olan yaşlılarla, on-
ların tesirinde kalan bazı genç-ihtiyarları,
ev halkına; ve bize tabiatı ve insanı, yürü-

yen hayata bağlı yeni bir hendese içinde,
terennüm etmek için imkânlar arayan ve
bazan bu uğurda Orhan Veli'nin dediği gi-
bi: Taşın ağaç tarafından yenmesi talisiz-
liğine göğüs geren yeni şairi - tebessümü
davet etse bile - yeni horoza benzetiyorum.

Her türlü cefaya rağmen, dört duva-
rın suniliğinden sıyrılarak başka bir kanat
gırpsı ile yeni sesler duyurmak cehdinde
olan horoz misali fakat, halis bir şuurla
yeni şairin: dünyamızın, maddî ve manevî
kıymetlerinin sarsılmış ruhuna uygun bir
şekilde tabiatı, insanı ve bu "kaos,, a ra-
ğmen tabiiliği aradığını görüyoruz. O, ağaç-
taki meyvaları tozlanır korkusile kâğıtlara
sarmadığı gibi, fotoğrafçının insanı, u'cu-
beyne benzettiren tarifi üzerine de adese

BİR DÜZELTME

Geçen sayımızda —Denizlide Kitabe-
ler— başlıklı yazının bir çok yerleri yanlış
çıkıştır. Yeniden tetkik ederek, düzeltil-
miş şeklini okuyucularımıza sunuyoruz.

Konya Halkevinden S. Eşref BALUM
arkadaşımıza, bu konuda bizi ikazından
ötürü teşekkür ederiz.

İNANÇ

- 1 — Cüddide hazelmübarekü
- 2 — Essültan-ül-muazzam-ül-Kermeyan-
niyetü.
- 3 — Süleyman Şah bini Mehmet Bey
bin Ataullah bin Bakauallah
- 4 — Sene sebine ve seb'a mi'e
- 5 — Essültan-ül-muazzam-ül Kerme-
yan Şah bin.....

karşısında poz almıyor. Kırdan maroken kol
tuğun zaruretine ve şehirde efelik satma-
nın lüzumuna kani değildir. Kederli vakit-
lerinde seremoni aramıyor ve sulhe kavuş-
tuğumuz zaman gülerse, ağzını kapamadan
gülecek.

Onun, riyaya ve âdiliğe son veren
icazkâr "sehlümteni,, ini, ev halkı yani
eski nesil ve peykleri, tenbel muhayyelele-
rinin ve yürümeyen zevklerinin "rastıklı
güzel,, aynasında seyrettikleri zaman cinle
karşılaşmış gibi olurlar.

Efail ve tefaille kafiye ve safiye endi-
şesinin manzumeciliğinden kurtulmuş olan
yeni şairin zaferine inanıyor ve denemele-
rine güvenle bakıyorum.

6 — Bena haza aledullah-el imarete fi
eyyami devleti...

7 — El'emirül muazzam-ü Şüccauddin
İnanç Bey bin Ali Bey

8 — Meddallahüzzille sahibihu Hoca
Zevvak

9 — Ahsenallah-ü avakibehu fi şehri
ramazan sene hamse ve selâsine ve seb'a
mi'e.

1 — Sene 811

2 — Hüvelbaki

3 — Büniye hazihilimare fi eyyami
devleti.....

4 — Çelebi Sultan Hıtamül milke

5 — Eşseyh Mustafa Abdal Musa..

Düzeltilir ve özür dileriz..

İNANÇ

DENİZLİ PINARLARI

A. UMI DARIVERENLİ

Sulu memleket mânâsına milâttan önceki adı (İdraa) olan Denizli kasabası Türklerin eline geçtiği gündenberi Denizli ismini taşımaktadır. Sularının çokluğundan ismi müsemmasına tamamen uygun olan vilâyet merkezinde birçok pınar vardır. Sayabileceğim pınarların isimlerini yazmakla okuyuculara Denizlinin hakikaten suyu çok bir yurd köşesi olduğunu anlatmış, gelip görmiyenlere az çok bir fikir vermiş olacağım. (5) bin kadar evden ibaret olan, Denizli (50) bin hanelik bir sahaya serpilmiş her evden ve yollardan (arık) denilen akan sular, geçmeler hep pınar sularının çokluğu sayesinde kolayca mümkün olabilmektedir. Bu bol sulara ilâve olarak on beş yıl önce başlamış olan arteziyenler mevcut suları bir kat daha bollatmıştır.

Bu pınarlar kasabanın içinde ve kenarlarındadır. Çokları birer değirmenlik, bazıları daha çoktur. Bunların birleşmesinden şehir içinde 15 - 20 değirmen ve 12 un fabrikası işlemektedir ki bu hususiyet ancak Denizliye münhasır gibidir. Şehre 13 kilometredeki (Gökpınar) bunların hepsinden bol suludur. Denizli elektrik fabrikası işte bu su üzerine kurulmuştur.

İçme ve kullanma sularını bu saydığımız pınarlardan tedarik eden halk hiç su sıkıntısı çekmez, susuz ev yoktur. Birkaçı müstesna olmak üzere üzerleri açık olan pınarları Belediyemiz daha sıhhi bir hale koymayı ve kireci binde, on beşten aşağı olmıyan bu sulardan daha iyi bir içme suyu tedarikini düşünmektedir. Hafif meyille akmakta olan bu sulardan faydalanarak lâgım teşkilâtı yapmak da Belediyemizin ön plânda düşündüğü işlerden biridir. Sıcak yaz günlerinde koyu gölgede, su başlarında rahat ömür sürmek isteyenlere Denizliyi görmelerini, Pamukkale sularında banyo etmelerini tavsiye ederiz.

Hatırlayabildiğim pınar isimlerini şöylece sıralıyorum:

1 — Başpınar: Kiremitçi mahallesinde

2 — Eskikonak: Kiremitçi mahallesinde şimdiki Tümen bahçesinde

3 — Göcenpınarı: Kiremitçi mahallesinde

4 — Hacıbacaksız: Kiremitçi mahallesinde

5 — Karaman pınar: Karaman Mah.

6 — Öksürük pınar: Karaman Mah.

7 — İncirli pınar: İncirli pınar Mah.

8 — Meresçi pınar: İncirli pınar Mah.

9 — Öküzbata pınar: Günbatı Mah.

10 — Übeydullah pınar: Saltak Mah.

11 — Kömürcü pınar: Musaağa Mah.

12 — Kuşpınarı: Debboy civarında

13 — Muttasıp pınarı: İstiklâl mahallesi üstünde

14 — Pınarbaşı: İstiklâl mahallesi

15 — İncili pınar: Ziraat bahçesi civarında

16 — Akpınar: İncilipınar üstünde

17 — Feslekân pınarı: Feslekân Mah.

18 — Köşmen pınarı: Feslekân Mah.

19 — Paşaağa pınarı: Atalar Mah.

20 — Penbe pınarı: Değirmenönü mah.

21 — Paşa pınarı: Değirmenönü Mah.

22 — Kayalı pınarı: Değirmenönü M.

23 — Hacıhafız pınarı: Değirmenönü

24 — Kurşunlu suyu: Hastahane civ.

25 — Bakırlı pınarı: İlyadı ve civar.

26 — Kaynarca: İlyadı ve civarında

27 — Diribostan suyu: Çarşı altında

28 — Kazak pınarı: Gürcan Mah.

29 — Karapınar: Hastahane civarında karıcı yolunda

30 — Kuyu pınar: Kuyupınar Mah.

31 — Çakır pınar: Musa Mah.

32 — Fındık pınarı: Çaybaşı Mah.

33 — Üçpınar: Hastahane üstünde, karıcı yolunda

YEŞİL DENİZLİ

Tarhan TOKER

Türk ruhunu ifade etmek, memlekete bir cennet vasfı kazandırmak için (Yeşil) kelimesi yetmez mi? Çünkü yeşil büyük tabiatı, hakikî rengi, engin hayali remzeder. Yeşil duyan bir ruhun, murada eren bir âlemin sembolüdür. Cennet bahçeleri yeşildir, bahar yeşildir, orman yeşildir, deniz yeşildir, insanı cezbeyle çağıran tarikat livası yeşildir, kısaca tabiat yeşildir; nihayet bizi bir bakışla büyüleyen göz yeşildir; Türk ataların ve Türk kadınlarının geydiği kıymetli şeylerin çoğu yeşildir, türbelerin atlas örtüleri yeşildir, gelinlerin cehizi içinde birçok yeşiller vardır.

Büyük Türk akınları yeşil hasretine yapılan bir renk daüsilasıdır. İşte benim memleketimin adı da: "Yeşil Denizli," dir, ona yalnız Denizli demek kâfi değildir. Mutlaka "Yeşil," rozetini takmak gerektir. Deniz de, Türk için bir akın mevzuudur. Çünkü Türk, denize ve yeşile olan hasretini söndürmek için yüzlerce yıl at üstünde ülkeler dolaştı. Denize, yeşile kavuştu yerde akın sona erdi.. bu da: Benim memleketimin adı.

Niçin Denizli demişler? Onu görmiyenler belki bir iç denizin varlığını zannederler. Hayır! Denizli sadece, sularının deniz gibi bol, akar sularının çok, göllerinin fazla oluşundan yani bir "Su Cenneti," bir "Su Ülkesi," olduğundan bu ada lâayık olmuştur. Şehrin etrafı, vilâyetinin dört bir gevresi bir çok akar sularla kuşatılmıştır. Denizli bu sular ortasında bir ada halindedir. Her evden bir arteziyen fışkırır, her avludan, her bağ ve bahçeden gür bir dere seslenerek geçer... Ovalarından Menderes, Çürüksu, Akpınar gibi büyük ırmaklar akar.

Denizli bu su bolluğu içinde bir ördük gibi yüzer durur.

Henaz ve Babadağları, depolarının musluklarını açmışlardır. Gökpınar gürül gürül akar, Denizliyi ev ev, bağ bahçe dolaşır; sayısız tabakhanelere uğrar, tarlaları, bostanları sular, sonra da Denizli ovasına doğru süzülüp gider. Hiçbir ev, hiçbir bahçe, hiçbir yol, hiçbir sokak yoktur ki serin ve gümüş gibi bir suyun sesile uyanmasın?

Türkün çok sevdiği seslerden en küzeli olan "Su sesi," Denizlide notasız bir serenat halinde çağlar. Maamafih bu sese katılacak diğer ikisi de onda eksik değildir. Kızları cidden güzel, atları öğünülecek kadar bakımlıdır. Büyük Seyyah Evliya Çelebi "Mahbup ve mahbubeleri çoktur," diye bu hakikati Seyahatnamesinde öğmüştür. Kısaca, Denizli güzellik adına ne varsa kendinde toplamıştır.

Seyahatnamede (20.000) yirmi binden fazla kaynak görünüyor ki, hazret bunda pek mübalâğa yapmamıştır. Çünkü Denizlinin altı hakikaten bir tatlı su denizidir. Her avuç toprağından bir kaynak fışkırır. İşte bundan dolayı bu eşsiz memleket parçasına izafi olarak değil reel olarak (Denizli) denmiştir.

Yeşil meselesine gelince: Denizli bir yeşil ülkedir. Memleketin yeşili bol olan bir vilâyetidir. Yeşil Bursa da böyledir. Fakat Denizli, ağaçlar, yeşillikler içine gömülmüş bir beldedir. Dinar önlerinden tâ Büyük Menderes köprüsüne kadar vilâyet bir yeşil cennettir. Su olur da ne olmaz. Suyun bol olduğu toprağın verimli, güneşin sıcak iltifatına kavuşmuş bulunan bir memlekette yeşil olmaz mı hiç?

Ovalar yeşil, dağlar yeşil, köyler, kasabalar ve şehirler hep yeşildir.

Fakat Denizli kökü suda, dalları havada ulu bir ağaç gibidir. Uzaktan bakılınca koyu bir sis, sanki Babadağının kozası ete-

ğinden ovaya doğru iniyor zannedilir. Ağaçların koyu renginden, sonsuz yeşilin zafer ve ihtişamından başka bir şey görünmez. Hayat, hep bu yeşil denizdedir. Ne bir evin hayali ve ne de bir fabrikanın sivri bacası bu koyu yeşili delmektedir. Denizli, yeşil atlaslara bürünmüş bir uhrevî güzel gibi dalgın, sakin ve ağırbaşlıdır. Evler yeşile batmış, hareket yeşil bir ses içinde erimiş gibidir.

Hazret Seyahatnamesinde (10070) bahçe, (7000) dönüm bağdan bahsediyor. Bugünkü rakam bunun çok üstündedir. Denizliye niçin yeşil demek istediğimizi de anlattık sanırım!

Denizli heyeti umumiyesile bir sayfiyedir. Ovadan dağlara doğru hafif bir meyllle süzülerek yükselir. Yeşili bol, suyu bol, geliri bol, yerli sanatları bol olan Denizlinin hayali geniş, kültürü ileridir.

Bol eleman, ileri ve yeni Denizliyi hazırlıyor. Nüfusu artıyor, tekniği, bilimi, kültürü, endüstrisi, ziraati, sağlığı inkılâp rejimine uygun olarak süratle gelişiyor. Yeşil hayalinden, yarınki "Yeşil Deniz", Denizlinin muhteşem silueti hayallerimizde bir realite olarak âbideleşiyor. Sırası geldikçe bu elemanları ele alarak işleyeceğim, resimleyeceğim. Denizliyi, bir Denizli çocuğu olarak yurddaşlarıma takdim edeceğim. Yeşil Denizli sana hürmetle saygılar!

SEYAHAT

"Taymis Kıyıları,, yazıcısına saygılarımla

*Küçük bir kasabada memursun;
Canın istedi, şöyle bir İstanbul yolculuğu.
Karın, bel ağrıları tuttu annemin,
gelemem diyor;
Oğlanın "bütünleme,, si var "cebir,, den.
Hoş, cepte metelik te yok ya!
İyisi mi, vazgeç bu sevdadan;
Yalancı bir gazete al on kuruşa,
Oku, kan ağlayan dünyayı.
Gök kubbeye bak mavi deniz yerine,
İmbatı bekle öğle uykusunda;
Demir alsın kahve duvarındaki gemi.
Güt gidebilirsen arkadaş;
İşte Hanya, işte Konya!
En güzeli nedir bilir misin?
Aç besmeleyle "Evliya Çelebi,, yi
Ve kurtul bu sevdadan.*

Şükri ELÇİN

BİRİNCİ KISIM

Bir duvar şeklindeki kayadan akan sular, bazan garip şekillerde kayalar, bazan yüksek seviyeli terraslar teşekkül etmek suretile geniş bir daire halinde yükselirler. Fakat suyun yukarıdan düştüğü yerlerde, kar fırtınalarının teşekkül ettiği gibi, yuvarlak ve biraz derince havuzlar teşekkül eder. Köpürerek buraya akan sular havuzun kenarlarını yükseltir ve bunlar suyun düştüğü seviyeye kadar yükselirler. Bunların şekli daire veya yarım dairedir. Ve mahir bir insan elinden çıkmış gibi kenarları muntazam güzel havuzlar meydana gelir. Bir havuzdan akan sular birinci havuza girer yeni bir havuz meydana getirir ve böylece ardı sıra 20 kadar havuzu bir yeri ve köpüklü, bir berrak suları akıtarak dünyanın en güzel su sanatının meydana getiremeyeceği bir manzara göze çarpar.

Bize öyle geliyor ki eğer suyun mecrası değiştirilmiş olsaydı, şimdi burada binlerce istalaktik hasil olacaktı. Ovaya kadar indikten sonra suyun içindeki kirece azalır ve sıcaklığı da düşer. Köylüler bu suyu hem içer hem de bununla tarlalarını sulurlar. Bu şekilde "Likos,, nehrine karışır. Sıcak su menbaından çıktıktan sonra 250 metre genişliğinde olan terrasa kadar uzanır ve buradan itibaren birçok kollara ayrılır. İleriye atılmış bu Terrasın üzerinde eski zamandan kalma ve hâlâ duvarları duran bir şehir vardır. Burada oturanlar sıcak su ile romatizmayı geçirmeği bilirler ve hattâ yerin altında gizli kuvvete kurban verdikleri, bugün birkaç metre derinlikte çıkan taşlaşmış insan izlerinden anlaşıl-maktadır.

Filhakika bugün alluvion ve molozlarla örtülmüş olan yerler kazılır ve araştırmalar çok ileriye götürülürse Hierapolis harabeleri karşımıza daha birçok meseleler çıkarabilir. Biz bugün yalnız gözümüzün gördüğü şeylerle iktifa ediyoruz. Hakikat olan şudur ki bu şehir milâddan en az bir asır evvel Romalılar tarafından kurulmuş bir şehirdir. Eskişehir yersarsıntısından yıkılmış ve Roma imparatorunun muzaheretleri ile yeniden yaptırılmış gibi görünüyor. Yıkılmış olan Eskişehir terrasının şimal kısmında imiş. Çünkü bugünkü şehirden (300) metre kadar uzakta sarsıntıdan çökmüş ve kendi haline bırakılarak harap olmuş bir tiyatroya rasgelinektedir.

Yenişehrin daha cenupta ve sıcak su menbaının yanında yapıldığı açıkça görülüyor. Oldukça muhafaza edilmiş olan binaların duvarları bize şehrin büyüklüğünü ve şeklini göstermeğe kâfi geliyor. Şehrin yarısı bir kilometre genişliğinde ve Terrası üzerindedir. Diğer yarısı da dağın sathı maili üzerinde ve su mecrasına yakın yerdedir. Duvarlar çok yüksek fakat pek sağlam değildirler. Binalar bazı yerlerde güzel bir kare şeklinde büyük ve harap olmasına rağmen hiç de bir kale duvarının intibahını insanda bırakmazlar, hattâ dağlarda gezen eşkiyaların kısa bir zaman için barındırmağa kâfi gelirler. Son zamanlarda şehrin şimali şarkiden cenubu garbisine giden büyük bir caddenin olduğu ve bunun iki tarafında küçük yollarının bulunduğu, tiyatro müstesna, büyük binaların bu muntazam caddenin kenarında bulunduğu anlaşılıyor. Ana caddenin sağ ve solu gezin-

DÜNYA TİYATROSUNDAN ÖRNEKLER

No. : 4

MARIUS

Marcel PAGNOL

Hasan BOZKURT

PANISSE (İstifini bozmadan)

Ne var?

SES

Malaisie'nin ikincisi mağazada!

PANISSE

Variyorum! (Brun'e) Tali çapkını! Bu büyük bir sipariştir. Yakasını bırakmamak lâzım. (Bir sandalye üzerinden bacağına aşırır.) Dün de bir defa gelmişlerdi.

B. BRUN

Büyük bir gemi mi?

PANISSE

Malaisie.

B. BRUN

İlmi araştırmalar için gidecek üç direkli mi? Ne vakit yola çıkacaklar?

mek için kaldırımlarla tahdit edilmiş ve bunların arkasına da ticaret için yapılmış dükkânların bulunması ihtimali fazladır. Bakiyelerinden anlaşıldığı gibi kemerlerin durumu pek muntazam değildir. Bunların içinde bazan destekler, bazan detesklelerle beraber yarım sütunlar, bazan da düz destekler bulunur. Bunların bir kısmı kapılara gidiyor.

Hafler arasındaki serbest caddelerin genişliği 13,5, ve bugün pek az kalmış olan Hal çatısının şarktan 5,3 ve garptan 6,35 genişliğindedir. Şu halde mecmu genişlik 25,15 metreyi buluyor demektir. Ne olursa olsun eski zamanların dar caddeleri göz önünde tutulursa bu caddenin güzel bir gezinti yeri teşekkül ettiği anlaşılıyor.

Devanı Var

PANISSE

Bir ay içinde, Temmuzun sonlarına doğru.

B. BRUN

Bir yelkenli üzerinde araştırmalara çıkmak ne garip fikir.

MARIUS

Affedersiniz Bay Brun, Onlar Süveys'den Büyük Okyanusa kadar bütün sahadaki rüzgârları, cereyanları tetkik etmek üzere çıkıyorlar; sonra, o yelkenlinin bir imdat makinesi de var.

PANISSE

Sana kim söyledi?

MARIUS

Taraçada içmeğe gelen bir bahriye onbaşısı.

SES (Dışarıdan)

Ey! Panisse, acele ediyor musun?

PANISSE (Büyük bir kızgınlıkla)

Patladım mı! Kendimi parçlamamı mı istiyorsun? (Kalkar, tasını boşaltır.)

B. BRUN

Mamafi neticede gideceğin anlaşılıyor.

PANISSE (Meyusane)

Ne yaparsın, gelirin olmayınca çalışmak lâzım, çalışmak. (Çıkar).

BEŞİNCİ SAHNE

PANISSE'den başka evvelkiler, sonra Malezyalı

MARIUS

Size evleneceğini mi söyledi?

B. BRUN

Evet; bana, biraz çabuk gidiyor gibi geldi... Dul kalalı henüz üç ay oldu.

MARIUS

Üç aydanberi duldur ama, yirmi yıldanberi de kaküdür... Kiminle evleneceğini söyledi mi size?

B. BRUN

Hayır; bunun bir sır olduğu anlaşılıyor.

MARIUS

Onun sırrını ben biliyorum, Fanny'nin annesi Honorine'le evleniyor.

MARIUS

Honorine henüz bozulmuş değildir, Birbirlerine denk sayılırlar.

(Eşikte bir kadın görünür. Çıplak bacaklı, küçük yapılıdır, ve cildi bakır rengindedir. Saçları gür ve kıvrıktır. Kollarının arasında beş veya altı tane ekmek ağacı mepvesi taşımaktadır. Hiç bir şey söylemeden, beyaz dişlerini göstererek tebessümle onları uzatır.)

MARIUS (Yaklaşır)

Bunlar ne?

MALEZYALI

Dört frank.

B. BRUN

Bunlar ekmek ağacı meyveleridir... Nereden geldi?

MALEZYALI

Dört frank.

B. BRUN

Onu anladık, fakat Manille, Bombay, Java, hangisinden?

MALEZYALI

Samaa.

MARIUS

Pekâlâ buna memleketinde ne derler

MALEZYALI

Dört frank.

B. BRUN

O, dört frankı bırakmıyacak.

MARIUS

Hayır... Hindistan cevizi mi? Hindistan kirazı mı? Muz mu?

MALEZYALI

Maioire.

MARIUS

Maioire! Al sana dört frank (B. BRUN'e) tatmak istiyorum.

B. BRUN

Çok nefistir. Ateş üzerinde ısıtılır, ve ka- buğu yarılmağa başlayınca hemen soyup yenir. Kurabiye gibidir.

(Dajma tebessüm eden Malezyalı hafif ve zarif adımlarla çıkar.)

MARIUS (Meyveyi koklayarak)

Maioire... Ne acayip memleketler oldukları meyvelerinin kokusundan belli... (Marius mey-

veyi koklar. Ansızın merdivende Sezarm adımları işitilir. B. BBRUN'e mânalı bir nazar atarak para masasına koşar. Alçak sesle.)

Bay Brun!

(Kapıya bir nazar atar. Gazete okuyor gibi görünür. B. Brun de onun gibi yapar. Sezar girer. Parlak, mavi renkte bir elbise giymiştir. Başında fötr biçiminde bir hasır şapka vardır. Süslü baston ve zarif ayakkabılar.

CEZAR

Haydi ben gidiyorum.

MARIUS

İyi, güle güle.

CEZAR

Şehir içerisinde küçük bir tur yapacağım.

MARIUS

İyi.

CEZAR

Ehemmiyetsiz bir gezinti. Belki Mostéqui kahvesine kadar uzanırm. Balık çorbası gibi, kızarmış patates gibi birşeyler yerim. Nihayet ufak bir eğlence. Sonra... Gidiyorum... (Çıkmak üzeredir.)

B. BRUN (İmâlı)

Bu uzun izahlara lüzum yoktu.

SEZAR (Birden döner)

Fakat ben izahat vermiyorum. Benim ya- şımdaki adam dışarı çıkmak için izahat vermek mecburiyetinde olursa çok acıklı olur. Ben sa- dece Mastéqui de bir balık çorbası yiyeceğimi söyledim. Bu izahat vermek değil, malûmat ver- mektir.

B. BRUN (İğneli)

Yâni, sana ihtiyaç olduğu vakit, B. Mos- téqui'nin kahvesinden sorulması için...

SEZAR (Şiddetli)

Hayır, bayım, bayır. Ben hiç bir vakit B. Mostéqui'nin kahvesinden sorulmam. Ben ken- di başımın adamıyım. Canım bir tur yapmak is- terse, Lyon'lu birisinden izin talebine ihtiyacım yoktur.

B. BRUN

Fakat bunun aksini iddia eden olmamıştır.

CEZAR

Ama inanılmayacak rey şu isticvap. Eğer seksen altı yaşında olsa idim himaye maksadile gözetildiğimi anlardım. Fakat henüz aklım ba- şımda. Beni yalnız sokağa bırakabilirsiniz. Kork- mayın eski rıhtımdan aşağıya düşmem.

MARIUS

Fakat bana sana kimse bir şey demedi. Küçük bir tur yapacağız. Bu gayet tabiidir.

CEZAR

Tamam. Bu tabiidir. Oğlum doğruyu söyledi: Bu tabiidir. Ortayı bulandıranlar, daima hiç bir şey söylemeğe hakkı olmıyanlardır. Bu şüpheden ileri geliyor. Şüpheden! Ben, bir Lyon'lu tarafından zan altında kalmak istemiyorum! (Bir an geçer. B. BRUN gazetesini okur.) Sezar ayna önünde Şapkasını düzeltir. Bununla beraber haydi Allahaismarladık Bay Brun.

B. BRUN

Güle güle, patron.

CEZAR

Saat altıya doğru döneceğim. (Çıkmak için gider, sonra tekrar görünür.) Picon'un arabası geçerse on iki şişe alacağım. 240 frank yapar.

MARIUS (Daima meyveyi koklar)

Peki. (Tekrar eder) Majore.

CEZAR, (Kapıda)

Söylediğimi anladın mı? On iki şişe 240 frank.

MARIUS

Evet.

CEZAR

Hatırlarsın değil mi?

MARIUS (Sinirli)

Evet dedik ya! Ben ahmak değilim! Bir şeyi yirmi defa tekrar etmeğe lüzum yok. Eğer Picon'un arabası geçerse 240 şişe alacağım!

CEZAR

240 şişe! Oh başıma gelenler. (Bağırır.) Yalnız on iki şişe. On iki şişe alacağım! (Kelli meler üzerinde durarak tekrar eder.) Eğer Picon'un arabası geçerse 12 şişe alacağım. Eğer Picon'un arabası geçerse... Dur bakayım, hiç bir şey almıyacağım. Onlara telefon edeceğim. Ah zavallı çocuğum!

MARIUS (Canı sıkık)

Nasıl, zavallı çocuğun mu?

CEZAR

Orkestranın dans zamanında bulunamıyacağım.

(Omuzlarını silkerek çıkar.)

Devamı Var

Hikâye

Soğukpınarlı Kara Hasan

Tahsin SAYGINIŞIK

Soğukpınarlı Kara Hasan kasımda yetmiş bir yaşına girmişti. Karısı sekiz yıl evvel ölmüş, oğlu Ali iki yıl önce askere alınmıştı. Karaköy - Bursa şosesi kenarındaki kahvesinde yaz kış çalışır, senenin her ayında buradan geçen, Burşanın ve İnegölün çanparaları çın çın öten ve arka arkaya bağlanarak, Konyaya, Haymanaya götürülen renk renk arabaların, hatırını sormadan geçmiyen arabacılarına yazın, buz gibi, yayıktan henüz çıkmış ayrırandan verir, kışın da posta otomobili'le, Eskişehir'den gelen kamyon yolcularına sıcak çay ve kahve dağıtırdı.

Hayatında biricik şikâyeti yalnızlığıydı. Az konuşur, ağaçtan hayvana her şeye sıcak bir gönülle bakar yufka yürekli bir ihtiyardı.

Yetmiş yıllık hayatının görmediği ne iyi, ne de kötü şey kalmadığı için hayata alaylı ve biraz da kaygısız bir istigna ile bakardı. Onca, malın değeri yoktu. İnsan denilen Tanrı yarattığı —insan— olmalıydı. O, böyle derdi. Mütevekkil bir gönlü, her şeyi iyiye doğru sürüp götüreren bir mantığı vardı.

Bu yılın müthiş kışı, kendini gösterir göstermez : "Eh Kara Hasan, demişti, bir yılın daha kimsesiz geçecek..., Diye üzüntüyle söylenmişti. Ara sıra, ruhunda tatlı ürpermeler yaratan Ali olmasaydı, gönlü daha çok kararacak, ve hayatın metelik etmez kıymeti büsbütün ayak altı olacaktı. Fakat Ali'si vardı.

İşte dün akşam, Mezit Boğazı üzerindeki kalın ve kaya gibi sert bulutlara bakmış, İnegöl Ovasının kirlili kurşunü deniz altındaki halı kalbine kasvet doldurmuştu.

Bu sabah ta, erkenden kahveye indiği zaman fırtına, bütün hızıyla Soğukpınarda dolaşıyordu.

O, kahveye bitişik ve üç ayak merdi-

ven'le çıkılan küçük bir odada yatıyordu. Buğulu pencerelerden dışarı baktı : "Otuz yıl önceki kış sanki., diye sessizce söylendi.

Ali'den iki ay vardı ki mektup gelmiyordu. Ateşi gürül gürül yanan sobanın yanına otururken: "Köppek oğlu, diye hırslandı: "Elinden yazı geliyo, insan iki satırlık havadis olsun yazmaz mı., Ve bunu söyledikten sonra içli içli göğüs geçirdi.

Evet O'nu yalnızlık kocatıyordu. Her cinsten hayvan besliyordu. Onlara kendine göre adlar takıyor, onlarla kendine göre bir dille konuşuyordu. Fakat ne de olsa şu insancılığının susuzluğu bir türlü giderilmiyordu.

Gün Pazar olduğu için köylüler birer, ikişer kahveye gelmeğe başladılar. Kapının her açılışında, girenle birlikte deli bir rüzgârın itip getirdiği toz halinde kar parçaları kahveye doluyordu. Her giren Kara Hasan'a :

"Bu ne iş böyle Hasan Dayı?., der gibi el ve yüz işaretleri yapıyorlardı.

O gün kar, hızını kaybetmeden biteviye yağdı, durdu.

Gece yarısından sonra, sanki sihirli bir el, göğe kalın bir tavan gibi çakılan siyah bulutları sıyırmış, bir kış göğünün yıldızları sivri uçlu ışıklarla belirmişti. Gök, sanki toprağa doğru abanmış gibiydi. Lâcivert bir kırışık kubbede yıldızlar bu kırışık, kubbeye iştirilmiş gümüş varaklara benziyordu. Ve tabiat ebedî ve sihirli bir sükûnla cilâlanmıştı.

Kara Hasan, sabah namazı için kalktığı anda bunu gördü.. Pencerelerinin camlarını hohladı, göğe baktı : "Gök, yavaş yavaş gümüşü bir çehreye giriyordu. Karın üzerine yayılmış kirlili bir satır yavaş yavaş, temiz bir beyazlığa yerini veriyordu.

Kara Hasan alışılmış hareketlerle sabah namazını kıldı. Sonra kahveye indi, sa-

kin bir gönül, olanı ve olacağı evvelden kabullenmiş durgun bir kalble ocağı yaktı, sobayı tutuşturdu. Kahvesini pişirerek soba başına ters bir iskemleye oturdu. Gittikçe daha bellileşen güne ve Batan sırtlarına doğru çakılmış gözlerle baktı durdu.

O'nun kahveyi işletmesinin sebebi insan oluyla beraber olmaktan ötürüydü. Yalnızlık, gölgesinden beter, peşini bırakmıyordu. Ali, iki yıldır topu topu iki defa izinli gelmişti, o da rüya gibi gelip geçmişti.

Soğukpınar'lılar O'nu hem sever, hem de garip hayatına acır dururlardı.

Şimdi güneş doğmuş, saz yüzüyle Mezit Boğazı arakasındaki sırtlar üzerinden Uludağ'a doğru sürüne sürüne ilerliyordu. Muhtar kahveye geldi :

— Merhaba Hasan Dayı, bize yine iş çıktı, ellerini oğuşturarak, ve gülererek konuştu.

Kara Hasan, birden, Tanrı fırsat vermişken - Büyük Derbent - kıvrımındaki yığılı karın temizlenmesine sıra geldiğini derhal anlamıştı. Çünkü her yıl, fazla kar yağdı mı burası kapanır, Bursa ve İnegöl'den Karaköy'e ancak uçan kuşlar geçebilirdi. Ağır ağır :

— Bu iş zorlu olacak Muhtar Ağa, dedi. Ve ilâve etti; köylünün haberi var mı ?

— Demin kaymakam telefon etti, ben de bütün erkeklerin kahveye toplanmasını önlettim. Nerdeyse gelirler.

Kara Hasan, yerinde kıpırdamadan, Batan sırtlarının üzerinden geçen Uludağ'a kavuşan koyu yeşil gizginin üzerindeki taze mavilikte gözlerini dolaştırdı. Dışarda kar, yumuşak bir uzanışla genişliyor, güneş bu beyaz genişliğin elmas göğüslerinde minimini, iğne uçları gibi ışık kıpırdanışları yaratıyordu. Kara Hasan kendi kendine söylenir gibi :

— Bu iş zorlu olacak Muhtar, dedi.

Muhtar genç ve biraz da kaygısız bir adamdı :

— Neden be Hasan Dayı, her yıl yapıp yapıp bu işe alışık gayri.

Bu sözden sonra aralarına sessizlik

girdi. Zaten tektük köylüler kahveye geliyorlardı. İçeri giren, küreğini kapının arkasına dayıyor, soba başına kelerek ellerini hohluyordu.

Güneş, Batan sırtları'ndan başını kaldırmıştı. Bu, işe başlamanın vakti kalıpla rını bıraka, bıraka - Büyük Derbent - e doğru yollandılar.

Kara Hasan, evvelâ onlarla gitmek istiyordu. Fakat kahvede yalnız kalınca : "İnsanlık işi bu,, diye düşündü, zaten canı da sıkılmağa başladı. O da yola düzeldi.

İzler üzerinden konuşa konuşa ilerliyordu: Bu Gâvur Hasan'ın ayağı, mübarek kayak gibi.. Bu Taligacı'nın, ve bazan bir ayağınşekli onu güldürüyor:, Kürek gibi şey, bu muhakkak Sığirtmacın Süleyman'ın, diyordu.

Ahi Dağ'ın İnegöl Ovasına doğru inişe başladığı yere gelince durdu. Buradan Büyük Derbent iyice görünüyordu. Gözyordamile çağışanları süzdü, iş kolaylanmıştı. Sonra, ruhuna bir aldırmaçlık yapıştı: "İş kolaylamışlar, zaten dizlerim de ağrıyıp duruyor. Oraya kadar nafile kendimi yormıyayım,,Dedi. Geri dönerek, izlere tekrar güle güle kahveye geldi.

Soba yanıyordu. Kalın bir cigara sararak, çam kozallağından lüleli, sapı da ince çam dallarını birbirine dolayarak yapılmış ağızlığına taktı. Gözlerini yumarak, hülyalar içinde köylülerin gelmesini bekledi.

Karla kapanan Büyük Derbent'i, her yıl, aşağıdan Kurşunlu'lar, yukardan da Soğukpınar'lılar işe girerek açarlar, iş bittikten sonra, iki köy halkı, yolun sağına soluna yığılmış karın üzerine çömelerek gün batımına kadar konuşurlar, ve köye dönerlerdi.

Bu defa da öyle olmuştu. Bir haberci, yol açılır açılmaz? Kurşunlu'ya inmiş, telefonla İnegöl karakoluna yolun açılışını haber vermişti. Yarım saate varmaz posta kamyonu Ahi Dağ eteklerine tırmanırdı.

Kâğıt gibi bir semada soluk bir güneş Uludağ'ın doruğuna çarpacakmış gibi batıya doğru yuvarlanıyordu ki, kamyonun boşuk sesi, Ahıdağ eteklerinde belirdi. On beş dakika sonra ses vahşileşmişti. Nihayet,

posta kamyonu, Kara Hasanın kahvesi önünde yıkılır gibi durdu. Son nefesini vermiş bir hayvan gibi karın ortasına saplandı.

Büyük Derbentten dönen köylüler de henüz gelmişti. Kamyonun etrafını sardılar. Yolcular telâşla Kara Hasandan çay ve kahve istiyorlardı.

Kara Hasanın içinde bir kıpırdama vardı. Bir his, acıdan çok memnunluğa doğru genişliyor, bütün uzviyetini sarıyordu.

Soför, karanlık adamakıllı basmadan Ahi Dağı aşmak istiyordu. Yolcuları çabucak düzene koydu. Köy postasını bıraktı. Motör, taze bir solukla canlanarak doğruya doğru hızlandı.

Kara Hasanın deminki iç kıpırtıları boş değilmiş: Aliden bir mektup gelmişti. Onu sessizce kuşağının arasına soktu, ocağın başına geçti. Büyük sevincine rağmen yapma bir kayıtsızlık göstermeğe uğraşıyordu. Halbuki bütün düşüncesi kuşağının katları arasına sokulmuş gibiydi.

Az sonra, muhtarı çağırarak mektubu okuttu. Arasına : "Demek öyle ha,, Gibi sözlerle mektubu kesiyordu. Muhtarın okuduklarından aklında kalan tek şey : Alinin bugünlerde izinli geleceği idi.

O gece erkenden kahveyi kapadı. Odasındaki ocağın önünde, cayır cayır yanan gürgen kütükleri karşısında bir müddet tatlı tatlı düşündü. Askerlik hayatı gözünde canlandı : "Şimdiki askerlik mi? Onu biz yaptık Sekiz sene bu,, Diye içinden geçirdi. Ve, Yemen, Galicya, Kafkaslar bir toprak çatı şeridi halinde bir daha hayalinden geçti.

Vakit ilerliyordu. Yatağına uzanarak yorganı beşine çekti, gözlerini yumdu. Fakat uyumak istemiyordu. Ocağın, birer kıvılcık yemeni gibi uçuşan birbirine, karışan alevlerine bakmağa başladı. Hayali onu biteviye odasındaki âlemden ayırıyordu. Gözünün önüne Ali geldi. Onun çocukluğunu hatırladı. İçinden bir sevinç ürpermesi geçti. "Kerata,,, diye öğünerek söylendi. Demek geliyordu...

Ne yapmalıydı? Yüklükteki misafir

yatak yorganını hayalen muayene etti. Yorganın çiçekleri bir bahar kününü andırıyordu. O kadar yeniydi. Gönltü ferahladı. Taligacının karısına iri bir tavuk kızartır, âlâ bir de sütlâç yaptırırdı. Elma kakları da ne güne duruyordu.

Birden, Alinin gelmesine daha bir kaç gün olduğunu hatırladı. "Ben de ne ediyom; bayram çocukları gibi sevincimden şaşırakodum,, diyerek kendini kınadı. Uyumak istedi, uyuyamadı. Dışarısının, azalıp çoğalan alevlerle bölünen karanlığına karşı, onun içinde adamakıllı bir aydınlık vardı. Gözlerini değil yumsa, kör etse bu aydınlık yokolacak gibi değildi. Ve bu aydınlığın tam ortasında da Ali boz kaputuyla dikilip duruyordu.

Uyuyamadığına kızır dururken, yine farkında olmadan karanlık dünyasına daldı.

* * *

Karahasan, sabahleyin uyandığı vakit gözlerine inanamadı : Müthiş bir tipi pencereleri karla kapamıştı. Gönüne birden bir ezginlik çöktü. Karahasan : "Lahavle valakuvvete,, diye söylendi. Bu da ne oluyordu. Her şey kararında kalmalıydı?

Gönündeki tasa büyüyordu. "Baht bana neden gülmüyo ki?,, diyen kalbi isyankâr bir hal aldı. Ardından: "Tövbe tövbe Yarabbi,,, diyerek üzüntüyle başını sakladı. Fakat yine duramıyordu. "Karı başını aldı, savuştu gitti; ot yok, ocak yok. Avrat yok, inek yok, aşık garipler gibi yaşa Karahasan,, sözleriyle mütevekkil bir gönülle konuştu. Nerdeyse çocuk gibi ağlıyacaktı.

O gün, sabahtan akşama kadar Tanrıya ve tabiata küskün yaşadı ve pencereden, aynı gamlı halle toprağa dökülen karı seyretti. "Pınar mısın a mübarek, ak babam ak,, diyerek, kendine kahredercesine bağırırdı. Fakat Karahasanla Tanrı arasındaki yol da kapanmış olmalı ki, duyan olmadı... Ve kar üç gün üç gece yağdı durdu.

* * *

İkincikânunun on sekizinci günü —ki Karahasan bu tarihi içine kazımıştır— koca kışın ikinci güneşli günü, sabahın erken saatlerinde Soğukpınara bir göçmen kuş gibi

kondur. Bütün köylüler o sabahı ferah bir gönül, güler bir yüzle karşıladılar.

Karahasan da bu mavi sabahla birlikte, içinde üç gündür biriken ve çoğalan dertleri birden atıvermiş gibiydi. Mavi göğe her gün : Bizimkiler de artık ahır camı gibi buğulanıyor., dediği gözleriyle yer gibi bakıyordu.

Bakışları birden canlanmıştı. Öğleye •pey vardı. Derhal bir şeye karar vermiş olacaktı ki, dikkatle kendini yoklamağa başladı. Her gün biraz daha azaldığını hissettiği kuvveti ayaklarının dibindeydi. Bileklerini oynattı; göğsünü şişirdi. Sonra, kurumlu adımlarla kahvenin önüne çıktı.. Kâhyaya, bütün köy erkeklerinin kahve önünde toplanmalarını söyleyecekti.

* * *

Köylüler gelmeden yine tatlı düşüncelerine daldı. Ali, İnegöle gelmiş olacaktı. Körolası kar yolu kapamasaydı şimdi bura da olacaktı. O halde yolu hemen açmak lâzımdı. Damarlarını bir ateş yakıyor, dizlerinde, bileklerinde bir kuvvet dolaşıyordu.

Allahın işine karışılır mıydı? İşte, hava cennet gibiydi. Güneş mintanlarından derilerine kadar sokuluyordu.

Köylüler birer ikişer kahvede toplanmağa başladılar. Karahasan, her gelene, bir şey söyletmeden kahve, çay ısmarlıyordu. Herkes merakla onu süzüyordu.

Kalabalık istediği kadarı bulmuş olacaktı ki, Karahasan kahvenin ortasına vardı, orada durdu, yutkundu ve sonra söze başladı : “Ey ümmeti Muhammet; biliyorsunuz ki Büyükderbent yine kapandı. Kamyon geçemiyö.. Bugün de hava güllük güllüştü..

Biraz durakladı. Biraz düşündü, sonra “Her Tanrının kışı bu iş başımıza gelir.. Nidelim, insanlık böyle getiryo.., Yine durakladı. “Ben diyom ki, bu sefer de, karakoldan ünlenmeden biz yola düzülelim. Kurşunluların haberi olmadan bu işi onaralım. Karakol da şaşsın; Kurşunlular da.. Ne dersiniz bu işe?..”

Taligacı gülererek : “Bu iş bizim köyle başolmaz Hasan Dayı.. Diye karşılık verecek oldu. Karahasan kızdı : Güçte ne de-

mek Taligacı, diye bağırdı. O yolun açılmasını istiyordu, başka şey değil. “Üç kişinin, beş kişinin işini ben üzerime alıyom... Daha bir diyeceğin var mı?..”

Kimse bir ses çıkarmadı. Köylüler, kürekleri almak için, birbirinin ardından dışarı çıktılar. Aradan yarım saat geçmişti ki kalabalık bir katile, Kara Hasan önde, Büyük Derbente doğru yola düzüldüler.

Kara Hasan durmadan kar kürüyordu. Herkes, bu yetmişlik ihtiyarın, bu hurda vücudun, biraz sonra karların üzerine yığılvereceğini sanıyordu. Fakat o, sık sık avuçlarına tükürüyor; her kürek çalışta, bir defa ta ciğerlerinden gelen bir kuvvetle hıh, diyordu.

Hiç konuşmuyordu. Gözleri, küreklerle birlikte, gidip geliyordu. O'na takılıyorlardı :

— Bırak be Hasan Dayı; gel şuracığa bir cigara yak. Bir başkası :

— Yorgunluğunu dinlendirirsin.

Diyordu. Fakat O, “Siz bana bakmayın, der gibi bir kareketle konuşmayı kesiyordu. Alnından sırıl sırıl ter akıyordu. Damarları şişik; pörsümüş elleriyle alnını siliyor; terle sırıl sık'lam olmuş ellerini kara silkıyor; tekrar küreğinin üzerine eğiliyordu.

Ali, bu çalışma meydanında, sanki karm üzerine kara çizgilerle belirerek gözünün önünden ayrılmıyordu.

İkindiye doğru yol açıldı. Ve bir haberci köye koşup, İnegöle telefon etmeğe gitti.

Kara Hasanın yüzü, gülen bir çocuk yüzü gibiydi. Yolun kenarına oturmuş; bir cigara sarmak sırası ona gelmişti. Yüreğinde kabaran bir gurur tufanı dudaklarını kıpırdatıyor; sevinçle gerilmiş sinirleri yüzünden elleri titriyordu.

Biraz sonra hep birlikte köye döndüler..

Kara Hasan doğru odasına çıktı. Ramazan bayramında aldığı kahverengi poturla yeleği çıkardı. Semani renkte, çubuklu, gezi kömleğini giydi. Kırmızı kuşağını özene bezene sardı. Ayaklarına, uç-

ları siyah, işli, beyaz yün çoraplarını giydi. Ve kahveye indi.

Yeni kıyafetile kahveye indiği zaman herkes ondaki bu değişikliği gözden kaçırmamıştı. Sığırtmacın Süleyman takılıyordu :

— Ne o Hasan Dayı; evleniyon mu yoksa?..

Bir diğeri :

— Bayram da değil ama; yoksa biz günleri mi şaşırdık..

Kara Hasan hepsine toptan bir cevap verdi :

— Eh, orası belli olmaz gayri..

Caminin bir leylek yuvasını andıran minaresinde imam ikindi ezanına başlamıştı ki, posta kamyonunun sesi köye kadar geldi. Kamyon, nerdeyse çatlamış bir beygir gibi kahvenin önünde dururdu.

Kara Hasan, bu gürültüyü duyunca ayağa kalktı. Gözleri parladı. Elleri titremeğe başladı. Kahveden çıkarak yolun kenarına dinedi. Halbuki kamyon ancak yirmi dakika sonra kahvenin önünde olabiliyordu.

O, Ahıdağının İnegöl Ovasına doğru inişe başladığı yere gitti. Şimdi, ovada akan Kocaçay, beyaz bir genişliği dolana dolana karartıyordu. Çatıları karla örtülmüş İnegöl ve Kurşunlu, sanki, Ahıdağa doğru itilmişti; o kadar yakın görünüyordu.

Kamyon, yokuşu bitirip düzlüğe vardığı zaman, Kara Hasanın yüreği de duruyordu. Kamyon, kahve önünde durmuştu.

Hasan Dayı, ağırbaşlılığını da elden bırakmıyarak, hızlı admlarla kamyonu yaklaştı. Fakat, Ali, yolcular arasında

yoktu. Kamyon köy postasını bıraktı, ve Karaköye doğru uzaklaştı.

Kara Hasanın kafasındaki düşünceler birden karardı. Bembeyaz kar, enginliği gözlerinde karıncalanıyor; her şeyi dumanlı görüyordu. Sessiz adımlarla kahveye girdi.

Kara Hasanın da kar kürüdüğü gün geçen postadan bir zarf çıkmıştı. Bunda : Askerî posta numara erlerinden olup, izin kâğıdı ilişik, köyüne izinli giden, İnegölün Soğukpınar köyünden Hasan Uslu oğlu 333 doğumlu Ali Uslu, Sarayönü istasyonunda trenden inmiş; kalkan trene bineyim derken muvazenesini kaybederek tekerlekler altına düşmüş; ve parçalanarak feci surette ölmüştür. Kaydına işlenmesini rica ederim.

SARAYÖNÜ C. M..

Bu haber Kara Hasana ancak üç gün sonra verilebildi. O, her gün kamyonu bekliyor, Ali çıkmayınca, üzgün bir çehreyle kahveye dönüyor, akşamları da kahveyi erkenden kapıyordu. Bu haber sonunda, görünüşte hiç bir belirli hareket yapmamıştı. Yalnız gözleri birden donmuş; gözbebeklerinin içi karanlıklaşmıştı. Kendisine teselli yollu söylenen sözlere de bir cevap vermedi.

O günden sonra bir daha kahveyi aşmadı. İnsan yüzü görmek istemiyordu.

O müthiş kış sonunda gelen başmetli yazda, Bursadan ve İnegölden Karaköye geçen yolcular, beyhude yere, Kara Hasanın yayıktan taze çıkmış buz gibi ayanını arayıp durdular..

OLANLAR - BİTENLER

Bu sütunda, 30 Ağustos Bayramında söz söylemiş olan Şevket İçten ve Tahir Hayrettin Tolga'nın yaptıkları konuşmaları okuyucularımıza sunuyoruz :

Aziz Yurddaşlarım;

Bugün bu saatte Yurdun her bucağında Vatandaşlar, iki bayram kutlamak için Cumhuriyet alanlarında toplanmış bulunmaktadır.

Biz Denizliler ise, Üç bayramı bir arada kutlamak için toplanmış bulunuyoruz. Onun için bizim sevincimiz bugün daha sonsuzdur.

Bu bayramların birincisi, 30 Ağustos Ulusal Zafer Bayramı oluşu. İkincisi; Havacılık bayramı günü oluşu; üçüncüsü ise Aziz Denizlilerin bayramıdır. Bu bayram, En Büyüğümüz Millî Şefimizin, Cumhurbaşkisi olarak Denizliyi şereflendirdikleri tarihi günün, ikinci dönüm yılını anma ve kutlama günü oluşudur.

Sevgili yurddaşlarım;

Bu üç bayram da Denizliler için Kutlu ve mutlu olsun..

Aziz Yurddaşlarım :

Türk İstiklâl ve inkılâp tarihinde başlı başına birer kıymet ifade eden tarihler pek çoktur. Bunlardan biri de 30 Ağustos 1922 tarihidir.

30 Ağustos Millî varlığımızı ebediyen kurtaran millî zaferin kazanıldığı gündür. Bu gün 30 Ağustosun 22 nci dönüm yılını sonsuz bir sevinç ve neşe içinde kutlarken başta Büyük Kurtarıcı ve Kurucu Ebedî Şef Atatürk; Büyük Millî Şef İsmet İnönü olmak üzere bu aziz toprakların altındaki ve üstündeki istiklâl harbi kahramanlarını burada hürmet ve şükranla anmayı ünsal bir ödev ve bir minnet borcu bilirim.

22 sene evvel bugün yakıcı bir heyecanın ürpermeleri içinde sabahı sabırsızlıkla bekleyen "Türk Ordusu,, Dumlupınarın mor dağları ardından güneşin bir zaferalevi gibi doğduğunu ve yükseldiğini görmüşlerdi.

SEVKET İÇTEN

Başkomutan Mustafa Kemal'in komutunda döğüşmek zevkini ve sevincini tatmış olanlar 22 sene evvel bugün zaptedilmez bir atılğanlığın ateşiyle yanıyorlardı.

26 Ağustos 1922 sabahı şafakla beraber başlayan büyük taarruz 30 Ağustos günü "Başkomutanlık Meydan Muharebesiyle,, sona ermiş ve düşmanın kısmı küllisi Anadolunun bağrında yok edilmişti.

Bu meydan muharebesinden kurtulup Uşak istikametine kaçabilen düşman kuvvetlerini de yok etmek için başkomutan askerlerine şu emri verdi :

"Ordular; ilk hedefiniz Akdenizdir, İleri!..,

Kâğıt üzerinde bile gürleyerek kulakları kamçılaman bu çelik cümle, 22 sene evvel bu gün Türk ordusunun beklediği bir sestti. Bu sesi duyan yiğit ve fedakâr Mehmetçik kılıç kınında yatamıyor, bu sesi duyan mermi namlıdan fırlayarak mesafeleri bir anda yutuyordu. Ve bu sesle sonsuz bir hareket ve atılğanlık hürriyetine kavuşan ordu; mermi ile yarışarcasına mavi Akdeniz kıyılarına bir yıldırım, bir kasrğa gibi akıp gitmişti.

Türk ordusu 26 Ağustos sabahından 9 Eylül sabahına kadar 14 gün içinde Afyon dolaylarından, Dumlupınar sırtlarından, İzmir kordonuna kadar 600 kilometrelik yolu motörsüz, tanksız, uçaksız, yürümüş ve tarihte bugüne kadar bir eşine asla rastlanmayan eşsiz bir yıldırım harbi yaparak düşmanı denize dökmüştü.

Aziz yurddaşlarım:

Tarihin bu güne kadar kaydettiği en büyük ve neticesi de çok parlak olan yıldırım harbini Türk ordusu 22 sene evvel bugün muvaffakiyetle başarmıştı.

22 sene evvel bugün öldürücü bir sevincin heyecanı içinde çırpınan vatandaşlar sarı benizli Anadolu toprağının nefes aldığını duymuşlardı.

250 senelik Türk ızdırabını 4 günde silen ve dindiren kahraman Türk ordusu:

22 sene evvel kazandığın büyük ve eşsiz zaferin hatırası önünde bugün sonsuz bir sevinç ve heyecan içinde saygı ile eğiliyoruz. Varlığın Millete Ebediyen kutlu olsun.

Sevgili Yurddaşlarım :

Aynı zamanda bugün; 30 Ağustos zafer bayramı ile havacılık haftasının ilk gününde başlamıştır. Bu haftanın 30 Ağustos zaferile başlaması bir tesadüf eseri değildir. Havacılığın büyük ve hâyatî önemini belirtmek, bundan sonraki 30 Ağustoslarımızın ancak havalara hâkim olmakla kazanılabileceğini anlatmak için havacılık haftasının ilk günü olarak 30 Ağustos seçilmiştir. Bütün dünyayı kasıp kavuran bu son cihan harbi çok açık olarak göstermiştir ki "Toprak ve su, göklerin emrine girmiştir,,. Daha açık bir deyişle (Karaları, denizleri ve gökleriyle bütün dünya uçar insanın emrine girmiştir.) Bugünkü harpte çelik kartalın egemenliği ve hükümlanlığı zaferi kazanmak için kâfi gelmektedir.

"Kuşlar gibi uçmak arzusu; insanlık kadar eskidir. İnsan artık bu ülküsüne var-

mak ve kanatlanıp uçmak üzeredir. İnsan, havadan, ağır bir vasıta ile uçuğa başladıktan sonra, dünyaya hâkim olacaktır. İnsanlar bir gün dünyamız üzerinde yaşamaya yeter enerji bulamadıkları veyahutta dünyanın toprakları ve denizleri, kendilerini doyurmağa yetişmediği zaman başka dünyaları zaptetmek için küremizden uçup gideceklerdir. İnsanlığın ve medeniyetin geleceği göklerde,,. Denildiği zamanlar çok uzaklarda değildir. Bundan 40 sene evvel söylenen ve o zaman herkesi güldüren bu sözler bugün hakikatin kendisi olmuştur. 40 yıl içinde insan zekâsının ve modern tekniğin yarattığı uçar insanın neler başardığını görüyoruz. Uçar insan artık dünyaya hâkimdir. İnsanlığın ve medeniyetin geleceği göklerde olduğuna göre insanlık ve medeniyet camiasının çok şerefli ve sayılır bir rüknü olan Türklüğün de istikbalî göklerde,,. Uçar bir millet olmak bizim en büyük ülkümüz olmuştur. Çünkü yalnız istikbal değil aynı zamanda İstiklâl ve uluslar için zafer, şan, şeref dolu bir hayat ancak ve ancak göklerini çelik kanatlarla doldurabilen uçar milletlerin hakkı olacaktır.

Gençlerin yazıları

AYIN SİHRİ

İlk bir sonbahar gecesi idi. Bahçeye çıktığım zaman kendimi periler dünyasında zannettim. Yarımay göklerin içinde yükselmiş, donuk sarı, güzel bir ışık yeryüzüne inmiş, sanki altın zerrelere yağıyordu.

Bu akşam saatinde ay, bulutlar, yıldızlar, çıplak ağaçlar, kuru toprak, semanın parça parça görünen maviliği ne kadar güzeldi.

Ay ve yıldızlar büyük bir ihtişamla parlıyordu. Etrafımı, komşunun evini ilk defa görüyormuş gibi seyrettim. Çünkü bunlar benim tanıdığım ağaçlar, evler değil başka bir iklime ait nebatlar ve evlerdi. Öyle ki dalların nerede başladığı anlaşılamıyor, uçlarının yıldızlara değdiği zannediliyordu. Hattâ gök bile mâvî değil ismini bilmediğim fakat çok iyi tanıdığım esrarlı, güzel bir renk.

Bana bu gece manzarasını teşkil eden renkleri sorsanız bilemiyeceğime şimdiden emin olabilirsiniz. Eğer karanlık bir renkse o renkler belki karanlığın dereceleri idi. Hele yıldızlar onlar karanlıklar diyarında, sonsuz uzakta, küçük, titrek ışık noktaları ne fevkalâde şeyler. İnsan onlara uzun uzun baktıkça sonsuzun mânasını anlar gibi oluyor.

Bu manzara karşısında ruhuma bir ulûhiyet doldu. Ay beni de sihirlemişti. Uzun müddet hareketsiz kaldım.

Hiçbir şey düşünmeden sadece duyarak ne kadar zaman öyle hayran kaldığım bilmiyorum, Ay ufka değdi. Sonuna kadar gözlerimle onu takibettim. Son ışık kayboluncaya kadar gözlerimi ondan ayırmadım. Nihayet battı. Ayın batışıyle beraber siyah bir tül yavaş yavaş kâinatı örttü.

Birkaç dakika daha ancak kalabildim çünkü beni orada tutan kuvvet yok olmuştu.

Melâhat TUNCAY

**SEMSİ TERAKKİ DEBAGAT VE
TİCARET TÜRK ANONİM
ŞİRKETİ - DENİZLİ**

Kösele Fabrikası

Sağlam imalatı, muntazam muamelesi, seri muhaberesi ile yurdun her köşesinde tanınmıştır.

**DENİZLİ İKTİSAT BANKASI
TÜRK ANONİM ŞİRKETİ**

Sermayesi : 250,000

Tesis tarihi : 1927

**GARBİ ANADOLU DOKUMACILAR
KÜÇÜK SANAT KOOPERATİFLER
BİRLİK KOOPERATİFİ**

MERKEZİ : Denizli

Kendisine bağlı ortak Kooperatifler tarafından kaput, astarlık, bez, çarşaf vesair her çeşit pamuklu el dokumaları imal edilmektedir. Malûmat hususunda Birliğe müracaat edilmelidir.

Sigaramızı taze almak lâzımdır. Fazla miktarda alıp saklamak zararlıdır. Çünkü bunlar fazla kaldıkça hava şartlarından müteessir olur ve içimleri değişir.

Tahsisatlar Umum Müdürlüğü

**HALK BANKASI ve HALK
SANDIKLARI**

2284 Sayılı kanunla kurulmuş meslekî küçük kredi müessesesi

BANKA : Ankara

SANDIKLAR :

Ankara Halk Sandığı

İstanbul Halk Sandığı

AJANLAR : Denizli, Bursa,

Kastamonu, Gaziantep,
Maraş.

Küçük ticaret ve san'atlara Meslekî faaliyetleri için kolaylıkla kredi verir ve tevdiat kabul eder.

DERGİ ÇIKARAN HALKEVLERİ

Derginin adı	Çıkaran Halkevi	Derginin adı	Çıkaran Halkevi
Başpınar	Gaziantep	Karaelmas	Zonguldak
Çorumlu	Çorum	Kaynak	Balikesir
Doğuş	Kars	Konya	Konya
Erciyeş	Kayseri	Ondokuz Mayıs	Samsun
Fikirler	İzmir	Taşpınar	Afyon
Gediz	Manisa	Türk Akdeniz	Antalya
Görüşler	Adana	Ün	İsparta
Halkevi	Eskişehir	Uludağ	Bursa
İnanç	Denizli		
İnan	Trabzon		
Karacadağ	Diyarbakır		

Fiati : 15 kuruş

Osmanbey Basımevi — İstanbul

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU

Sicil No: 255.7.2/24/807895

DERGİLER İNANÇ : SANAT KÜLTÜR DERGİSİ 91 (1944) Markası:

MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

